

Pincode.

Hoofdstuk 1: Jouw financiën

17/10/25

Noordhoff

Brengt je verder

§ 1.1 Behoeften en middelen

Leerdoelen:

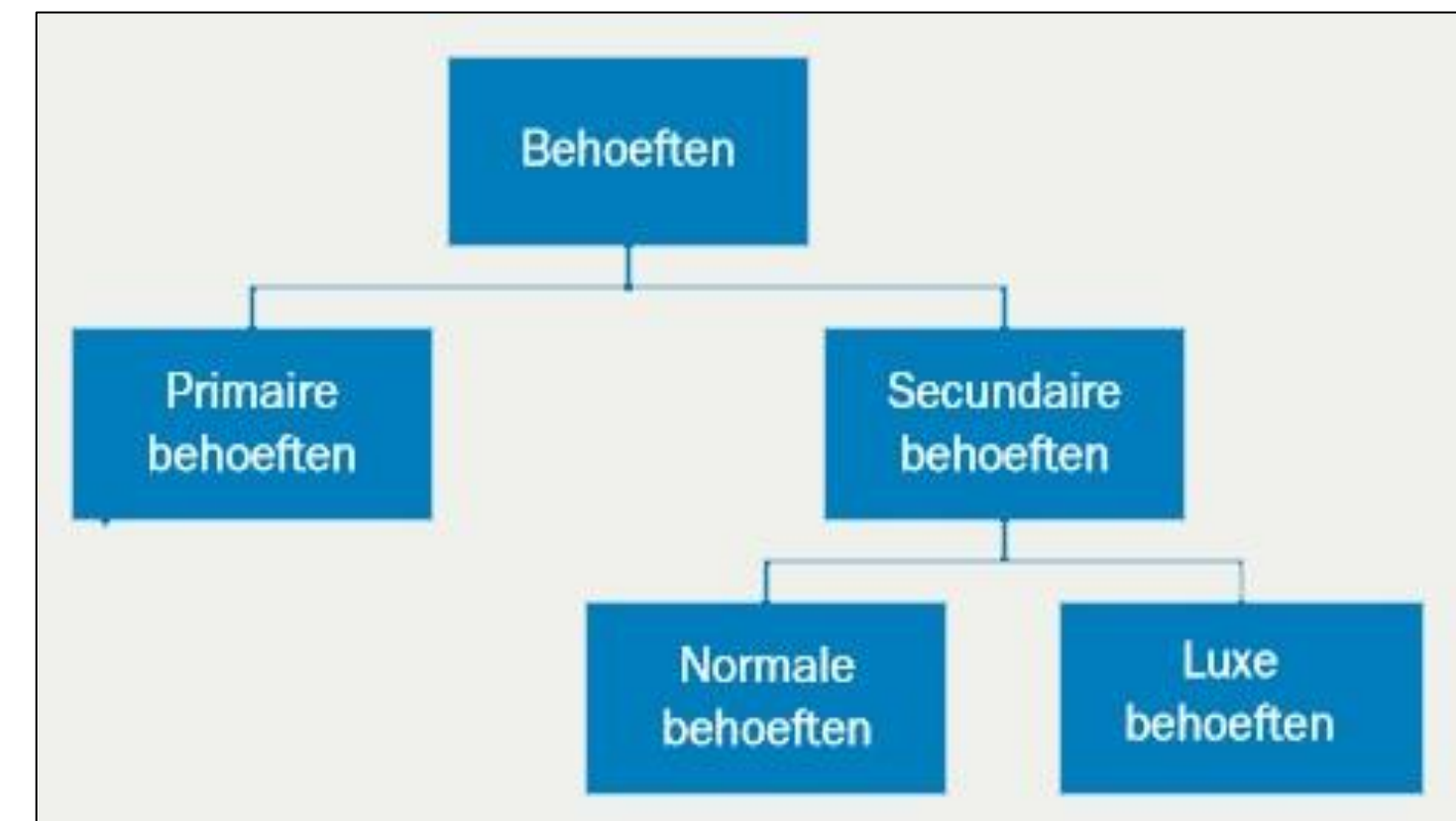
- Je kunt verschillende soorten behoeften benoemen.
- Je kunt het verband leggen tussen behoeften, middelen en schaarste.
- Je kunt uitleggen op welke manieren mensen in hun behoeften kunnen voorzien.
- Je kunt voorbeelden geven hoe middelen alternatief aangewend kunnen worden.

§ 1.1 Behoeften en middelen

Wat zijn jouw wensen?

- Alles wat je graag wilt hebben of nodig hebt, noem je **behoeften**.
- Iedereen heeft dezelfde *basisbehoeften* of *primaire behoeften*, zoals onderwijs en gezondheidszorg.
- Alle behoeften die je leven beter en prettiger maken noem je *overige behoeften* of *secundaire behoeften*.
- Secundaire behoeften kun je onderverdelen in *normale* en *lux* behoeften.

§ 1.1 Behoeften en middelen

Waarom maak je keuzes?

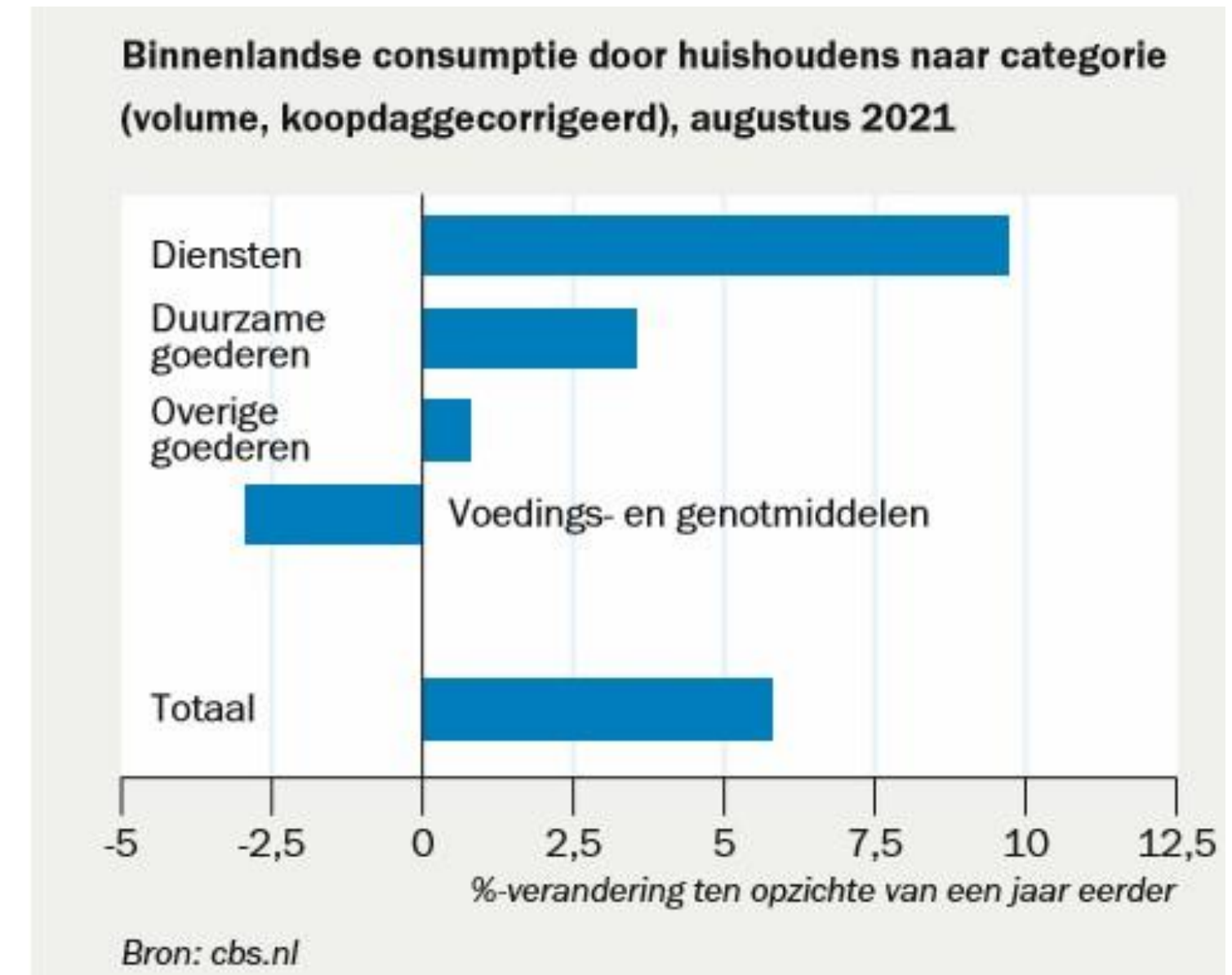
- **Middelen** zoals tijd en geld zijn niet oneindig aanwezig, maar heb je nodig om in je behoeften te kunnen voorzien.
- **Schaarste** ontstaat doordat je niet genoeg middelen hebt om in al je behoeften te kunnen voorzien.
- In de economie is schaarste niet hetzelfde als *zeldzaam*. Bijvoorbeeld brood is niet zeldzaam maar wel schaars.
- Er zijn ook vrije goederen, hiervoor heb je geen middelen nodig om het te krijgen.

§ 1.1 Behoeften en middelen

Hoe kun je in je behoeften voorzien?

- **Consumeren** is het kopen van producten om in je eigen behoeften te voorzien.
- **Diensten** zijn activiteiten waarmee in een behoefte wordt voorzien.
- **Goederen** zijn tastbare producten.
- Goederen kun je verdelen in *verbruiksgoederen* (eenmalig gebruik) en *gebruiksgoederen* (meermalig gebruik).

§ 1.1 Behoeften en middelen

Welke keuzes maak je?

- Middelen zijn **alternatief aanwendbaar**: je kunt ze op verschillende manieren inzetten om in je behoeften te voorzien.
- Je stelt prioriteiten om de juiste keuze te kunnen maken. Wat je het belangrijkste vind zet je bovenaan je prioriteitenlijst.
- Bij *zelfvoorziening* doe je iets zelf in plaats van het voor geld te kopen.

§ 1.2 Inkomsten en uitgaven

Leerdoelen:

- Je kunt het verschil uitleggen tussen dagelijkse uitgaven, vaste lasten en incidentele uitgaven.
- Je kunt verschillende soorten inkomsten onderscheiden.
- Je kunt een begroting opstellen.
- Je kunt oplossingen aandragen om een begroting sluitend te maken.

§ 1.2 Inkomsten en uitgaven

Welke uitgaven heeft een huishouden?

- **Vaste lasten:** uitgaven die je met een bepaalde regelmaat betaalt en die zijn opgenomen in een contract.
- **Huishoudelijke uitgaven:** dagelijkse uitgaven, zoals boodschappen en persoonlijke verzorging.
- **Incidentele uitgaven:** grote uitgaven die je niet zo vaak doet en waarvoor het verstandig is om geld te reserveren.

	Maandelijkse uitgaven
Boodschappen	€ 500
Huur	€ 1.250
Gas en elektra	€ 350
Telefoonabonnement	€ 65
Sparen en vakantie	€ 200
Cadeautjes	€ 100
Kleren	€ 200
Contributie sportclub	€ 40

§ 1.2 Inkomsten en uitgaven

Welke inkomsten zijn er?

Inkomen is het geld dat je ontvangt. Soorten inkomen:

- **Inkomen uit arbeid:** loon dat je ontvangt als je werkt.
- **Inkomen uit bezit:** geld dat je ontvangt als je bezittingen beschikbaar stelt (bijv. rente op een spaarrekening).
- **Overdrachtsinkomen:** geld dat je ontvangt zonder dat je er een directe tegenprestatie voor levert (bijv. kinderbijslag).

§ 1.2 Inkomsten en uitgaven

Welke inkomsten zijn er?

Inkomen uit arbeid en bezit vormen samen het **primair inkomen**. Wanneer de belastingen daar van af zijn en de overdrachtsinkomens daarbij worden opgeteld, spreek je van het **secundair inkomen**.

Inkomen uit arbeid	
Inkomen uit bezit	+
Primair inkomen	
Belastingen	-
Overdrachtsinkomen	+
Secundair inkomen	

§ 1.2 Inkomsten en uitgaven

Hoe maak je een overzicht van inkomsten en uitgaven?

Het **budget** is het bedrag dat je in een periode kunt uitgeven.

Om je budget goed op je uitgaven af te stemmen, maak je een **begroting**. Dit is een overzicht van de verwachte inkomsten en uitgaven in een bepaalde periode.

- Begrotingsoverschot: inkomsten groter dan uitgaven.
- Begrotingstekort: inkomsten kleiner dan uitgaven.

Voorbeeldbegroting (per maand)			
Inkomsten		Uitgaven	
loon	€ 3.400	dagelijkse uitgaven	€ 1.400
kinderbijslag	€ 712	vaste lasten	€ 1.850
		incidentele uitgaven	€ 500
begrotings-tekort:		begrotings-overschot:	€ 362
totaal:	€ 4.112	totaal:	€ 4.112

§ 1.2 Inkomsten en uitgaven

Berekening naar een andere periode.

Inkomsten en uitgaven kun je per week, maand, kwartaal of jaar hebben. Om de bedragen te kunnen vergelijken, moet je ze omrekenen naar dezelfde periode.

Berekening naar een andere periode

Berekening

$$\text{Maandbedrag} = \text{weekbedrag} \times 52 \div 12$$

$$\text{Weekbedrag} = \text{maandbedrag} \times 12 \div 52$$

Voorbeeld

Je ontvangt € 6 zakgeld per week.

$$\text{Maandbedrag} = € 6 \times 52 \div 12 = € 26$$

§ 1.2 Inkomsten en uitgaven

Hoe maak je een begroting sluitend?

Oplossingen bij een dreigend begrotingstekort:

- Vergroten van de inkomsten.
- Bezuinigen op uitgaven.

Oplossingen bij een begrotingsoverschot:

- Geld sparen.
- Geld reserveren.

§ 1.2 Inkomsten en uitgaven

Prijzen en lonen veranderen elk jaar een beetje.
Loon- en prijsstijgingen worden vaak in procenten uitgedrukt.

Procentuele stijging of daling

Formule Verandering in % = $\frac{\text{nieuw} - \text{oud}}{\text{oud}} \times 100\%$

Voorbeeld

Vorig jaar kostte een product € 6. De prijs stijgt naar € 7,50.

De procentuele verandering is dan: $\frac{€ 7,50 - € 6}{€ 6} \times 100\% = 25\% \rightarrow$ de prijs is 25% gestegen.

Deze maand spaar je € 11, vorige maand was dat nog € 14,50.

De procentuele verandering is dan: $\frac{€ 11 - € 14,50}{€ 14,50} \times 100\% = -24,1379\% \rightarrow$ je spaart 24,1% minder.

§ 1.3 Budgetteren

Leerdoelen:

- Je kunt uitleggen hoe een budgetlijn inzicht geeft in de keuzes die je kunt maken.
- Je kunt een budgetlijn tekenen in een grafiek.
- Je kunt uitleggen wanneer en hoe een budgetlijn verschuift.

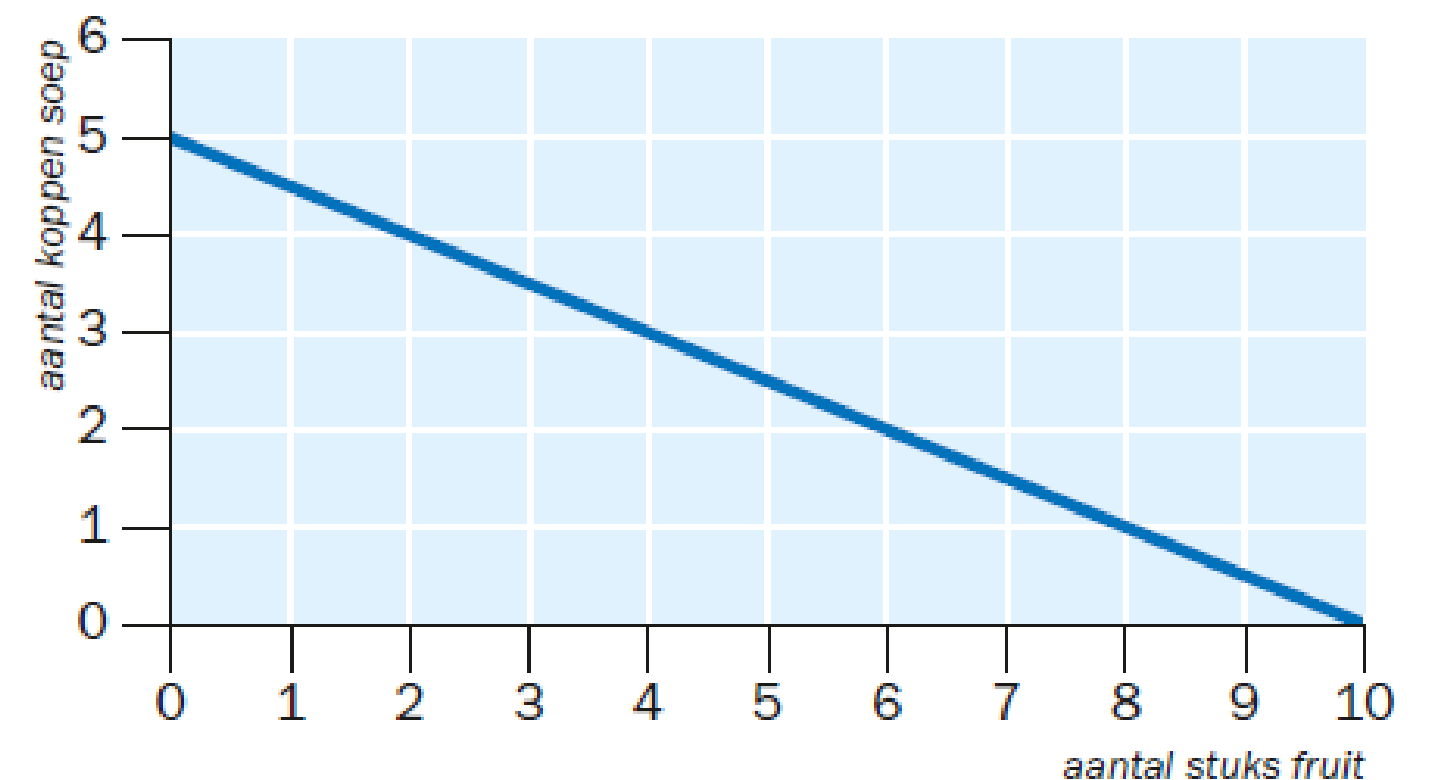
§ 1.3 Budgetteren

Hoe kun je budgetkeuzes vergelijken?

- Een **budgetlijn** laat zien hoeveel je van elk product (bij een keuze uit twee) kunt kopen met een gegeven inkomen en gegeven prijzen.
- Het gebied onder de budgetlijn noem je de **budgetset**. Hierin staan alle mogelijke keuzes binnen het budget.

Een budgetlijn is een **model**, dit is een versimpeling van de werkelijkheid.

Budgetlijn soep en fruit

§ 1.3 Budgetteren

Hoe teken je een budgetlijn?

Stap 1: Teken een assenstelsel met op de x-as de hoeveelheid product A en op de y-as de hoeveelheid product B.

Stap 2: Bereken hoeveel je kunt kopen van product A, als je product B niet koopt.

Je berekent dit met: $\frac{\text{budget}}{\text{prijs van A}}$

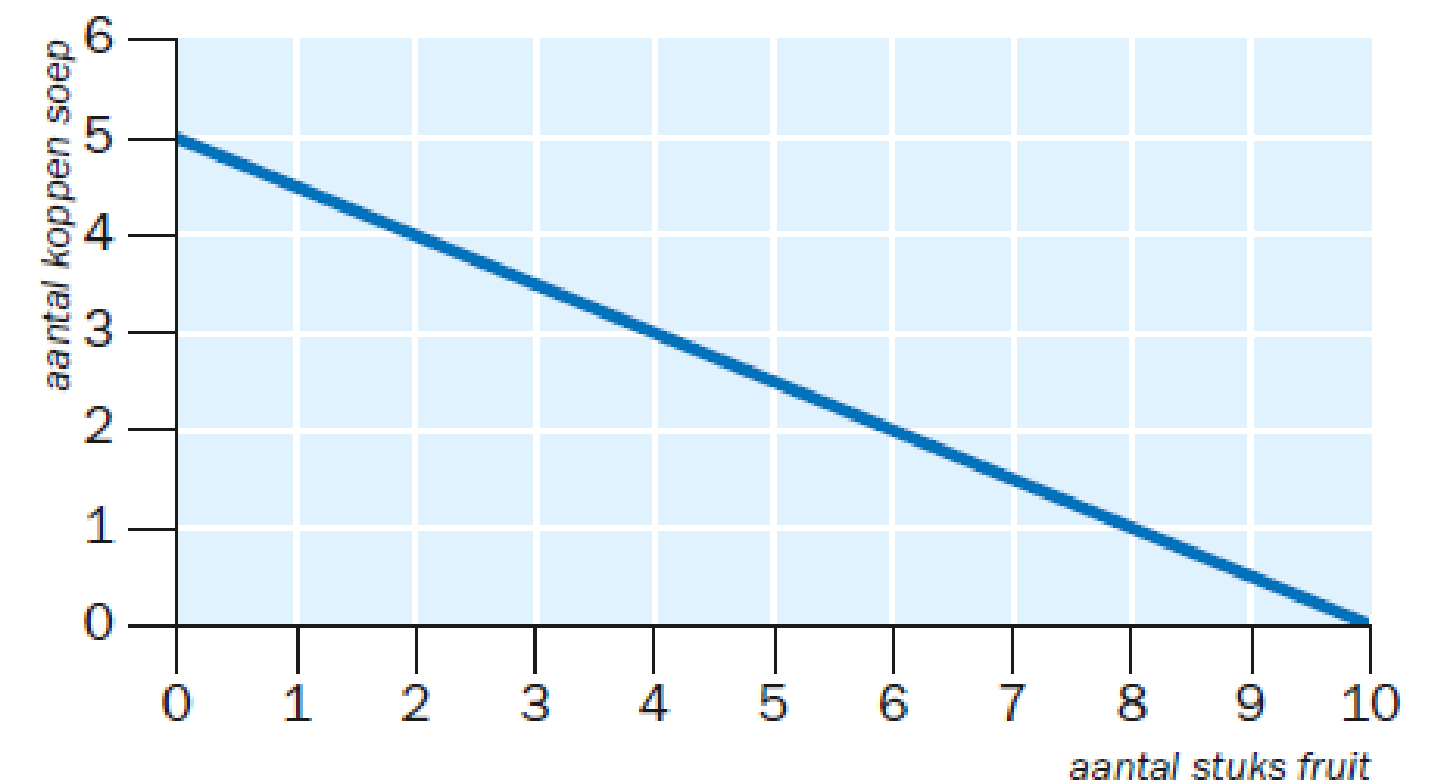
Stap 3: Bereken hoeveel je kunt kopen van product B, als je product A niet koopt.

Je berekent dit met: $\frac{\text{budget}}{\text{prijs van B}}$

Stap 4: Teken in een grafiek de twee berekende punten van stap 2 en 3. Stap 2 is het snijpunt op de x-as. Stap 3 is het snijpunt op de y-as.

Stap 5: Trek een lijn tussen de twee punten van stap 4. Dit is de budgetlijn. Je mag de gevondenaantallen bij stap 2 en 3 niet afronden bij het tekenen van een budgetlijn.

Budgetlijn soep en fruit

§ 1.3 Budgetteren

Wanneer verschuift een budgetlijn?

Een budgetlijn kan verschuiven doordat het budget verandert of wanneer de prijs van de producten verandert.

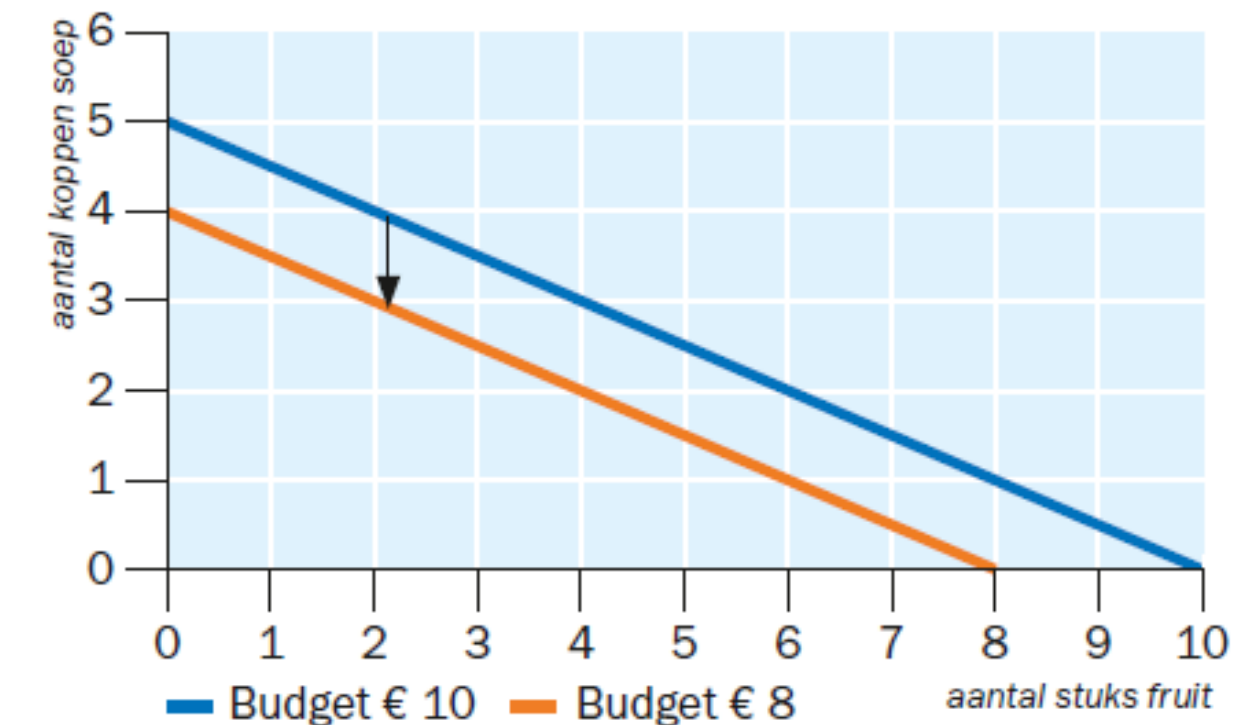
Verandering budget:

- Budget stijgt, budgetlijn verschuift evenredig naar boven.
- Budget daalt, budgetlijn verschuift evenredig naar beneden.

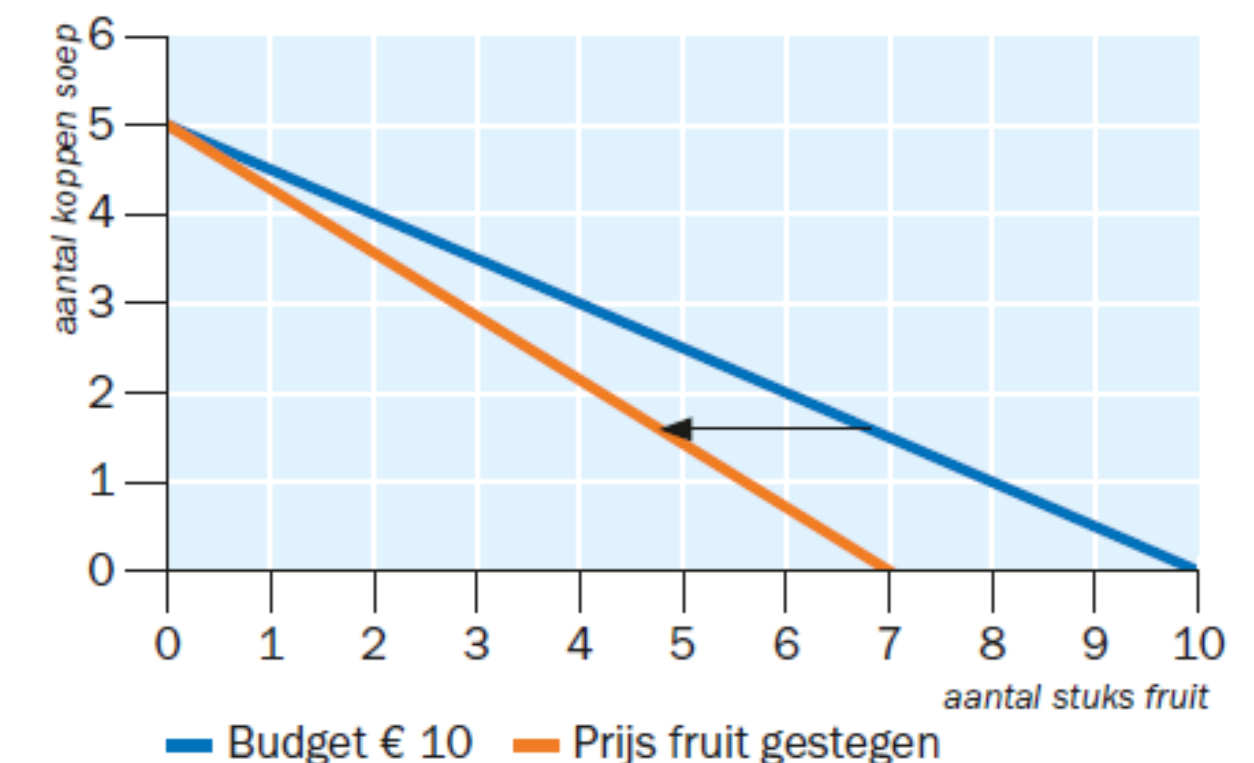
Verandering prijs:

- Prijs stijgt van product x, binnen je budget kun je nu minder producten x kopen. De hoek van de lijn op de y-as wordt kleiner.
- Prijs daalt van product x, binnen je budget kun je nu meer producten x kopen. De hoek van de lijn op de y-as wordt groter.

Afname budget

Verandering van prijs

*Hoe zorg jij ervoor dat je
niet te veel geld uitgeeft?*

Noordhoff

Brengt je verder